

ÁLVARO DEL PORTILLO

Zout en licht

Teksten over het christelijk leven

Geselecteerd door José Antonio Loarte

2017

Inhoudsopgave

Inleiding	11
Hoofdstuk I. Doel van het leven: God verheerlijken	19
<i>Deo omnis gloria</i> . Oprechte bedoelingen bij al wat we doen	19
De goddelijke wil liefhebben.....	24
Universele oproep tot heiligheid en persoonlijke roeping.....	27
Contemplatief in de menselijke activiteiten	35
Hoofdstuk II. Het Rijk van God oprichten, door Christus, in de Heilige Geest	43
<i>Regnare Christum volumus!</i> Wij willen dat Christus heerst!	
Zich inzetten voor de heerschappij van Christus	43
<i>Omnes, cum Petro, ad Iesum per Mariam!</i>	
De Kerk stelt het Rijk Gods tegenwoordig op aarde	46
Het Woord en de Sacramenten bouwen de Kerk op.	
De priesterlijke ziel van de gelovigen	52
De werking van de heilige Geest	58
<i>Ad Iesum per Mariam</i> , naar Jezus door Maria:	
de heilige Maagd Maria in het leven van de christen	61
Hoofdstuk III. De groei van het christelijk leven	75
De menselijke basis voor het christelijk leven.....	75
Verheffing tot het bovennatuurlijk leven.	
Goddelijk kinschap in Christus.....	78
De nederigheid, de grondslag van alle deugden.....	83
Het geloof, fundament van het christelijk bestaan.....	89

De bovennatuurlijke hoop.....	91
Liefde van God, liefde tot God	95
Liefde tot de naaste: het <i>Mandatum novum</i>	99
<i>De lichamelijke werken van barmhartigheid</i>	100
<i>De geestelijke werken van barmhartigheid</i>	103

Hoofdstuk IV. De weg van de christen in de wereld.....109

De dringende noodzaak van een nieuwe evangelisatie	109
De tijdelijke aangelegenheden, materie voor onze persoonlijke heiliging	115
De heiliging van de beroepsarbeid en van het gewone leven.....	118
Huwelijk en gezin heiligen.....	125
Het maatschappelijk engagement van de christenen	132

Hoofdstuk V. Strijden om heilig te worden137

Aan Gods genade beantwoorden	137
Zichzelf goed kennen: het gewetensonderzoek	143
Hinderpalen: de zonde en de lauwheid	148
Een vreugdevolle en sportieve strijd	153
De ‘rebellie’ van de kinderen Gods.....	157
Bondgenoten in de strijd: de Gemeenschap der heiligen.....	160
Trouw tot in het laatste uur.....	163

Hoofdstuk VI. De middelen om heilig te worden.....169

De voorrang van de bovennatuurlijke middelen. Het leefplan.....	169
Door de sacramenten aan Christus gelijkvormig worden	172
De heilige Mis in het leven van de christen	174

Veelvuldige Biecht en Communie	179
De aanbidding van het Allerheiligste	185
Het Evangelie kennen en beleven.....	191
<i>De jaren van het verborgen leven</i>	192
<i>De overweging van het Lijden</i>	200
Innerlijk gebed en mondgebed	208
De versterving beoefenen, het gebed van de zintuigen.....	213
De noodzaak van een voortdurende vorming.....	221
Hoofdstuk VII. De apostolische ijver van de christen.....	227
Een opdracht voor iedereen	228
Onze ijver voor de zielen	230
Respect en liefde jegens de vrijheid.....	233
Het apostolaat van vriendschap en vertrouwen	237
Getuigenis van het voorbeeld	242
Het eerste apostolaat : het geloof doorgeven.....	245
Apostolaat van de Biecht	248
De goddelijke deugden in het apostolaat	250
Enkele menselijke deugden in het apostolaat	252
<i>Werklust</i>	252
<i>Een zuiver hart</i>	253
<i>Geduld en moed</i>	256
<i>Matigheid in het gebruik van de materiële goederen</i>	257
<i>Optimisme en vreugde</i>	260
Epiloog. De heilige Jozefmaria, pionier van het streven naar heiligheid midden in de wereld	265

Inleiding

Heel wat mensen kennen Mgr. Álvaro del Portillo¹, prelaat van het Opus Dei, titulair bisschop van Vita en de eerste opvolger van de heilige Jozefmaria Escrivá aan het hoofd van deze prelatur van de rooms-katholieke kerk. Geestelijken en leken gelovigen uit alle hoeken van de wereld hadden tijdens zijn leven grote achting voor hem. Zijn reputatie van heiligheid vanaf het moment van zijn overlijden op 23 maart 1994 in Rome – na terugkeer van een pelgrimage naar het Heilig Land – getuigt hiervan.

Dit is duidelijk gebleken uit de vele bezoekers die in de prelaatskerk van Onze Lieve Vrouw van de Vrede zijn stoffelijke resten de laatste eer zijn komen bewijzen. Mensen met heel verschillende achtergronden hebben bij hem gebeden en om zijn voorspraak gevraagd. Onder hen waren hoge functionarissen uit de Kerk en de maatschappij. Opmerkelijk – want zoiets gebeurt weinig – was het bezoek van paus Johannes Paulus II, die vergezeld werd door zijn staatssecretaris en enkele leden van de pauselijke huishouding.

In de loop van de tijd is de reputatie van heiligheid van don Álvaro alleen maar toegenomen. Dit werd van het begin af aan duidelijk door de vele op zijn voorspraak verkregen gunsten. Voor Mgr. Javier Echevarría was dit aanleiding om in 2003 officieel om de opening van het zalig- en heiligverklaringsproces van de Dienaar Gods te

¹ Zijn volledige naam naar Spaans gebruik is: Álvaro del Portillo y Diez de Sollano (noot vertaler).

vragen, nadat volgens de voorschriften van de Congregatie voor de Zalig- en Heiligverklaringen, de vereiste tijd was verstreken.

Nadat door de Heilige Stoel het *nihil obstat* was gegeven en de ondervragingen van de getuigen waren afgerond, werd de *Positio supra vita et virtutibus* (Stelling over het leven en de deugden) opgesteld en in 2010 aan de Congregatie voor de Zalig- en Heiligverklaringen overhandigd. Met de gunstige beoordeling van de deskundigen en de toestemming van de kardinalen en bisschoppen, leden van de Congregatie, gaf paus Benedictus XVI twee jaar later toestemming tot publicatie van het decreet met de verklaring dat Mgr. Álvaro del Portillo op heldhaftige wijze de christelijke deugden had beoefend en dus 'Eerbiedwaardig' genoemd mocht worden. Dit gebeurde op 28 juni 2012 en was de eerste stap op weg naar een toekomstige verheffing tot de eer der altaren.

Dit korte overzicht wil een beeld schetsen van de persoon van bisschop Álvaro. Er zijn overigens diverse biografieën over hem gepubliceerd.² Mgr. del Portillo genoot zowel in kerkelijke als wereldlijke kringen bekendheid en waardering vanwege zijn intellectuele geestkracht. We beperken ons hier tot het vermelden van zijn auteurschap

² Salvador Bernal, *Álvaro del Portillo*, (Scepter Publishers, 1999); Hugo de Azevedo, *Missie voltooid. Biografie van Álvaro del Portillo*, (De Boog, Amsterdam 2014). De meest recente en uitgebreidste biografie is die van Javier Medina, *Álvaro del Portillo. Un hombre fiel*, (Rialp, Madrid 2012). Op 5 juli 2013 gaf paus Franciscus zijn goedkeuring aan een Decreet met de verklaring van een wonderbaarlijke genezing op voorpraak van Álvaro del Portillo. Op 27 september 2014 vond de zaligverklaring van Álvaro del Portillo plaats in Madrid, zijn geboorteplaats.

van canoniekrechtelijke geschriften over het ambtelijk priesterschap en over de leken.³ Evenmin gaan we dieper in op zijn grondige kennis van de geschiedenis⁴, noch op zijn beroep van civiel ingenieur dat hij, voordat hij priester werd, een aantal jaren heeft uitgeoefend. Maar hier richten we ons op de rijkdom van zijn geestelijk onder-richt, de vrucht van zijn eigen intense innerlijk leven, waarin de heilige Jozefmaria zijn leermeester was. Dit onderricht is voor duizenden mensen over de hele wereld een enorme steun geweest.

In dit boek zijn geestelijke teksten verzameld, die bischop Álvaro vooral tijdens zijn herderlijke dienstwerk aan het hoofd van het Opus Dei heeft geschreven of gesproken. In bijna twintig jaar heeft hij zeer veel preken en toespraken gehouden. Hij heeft 176 pastorale brieven geschreven (door hem, gezien hun vertrouwelijke toon, 'familiebrieven' genoemd). Tijdens samenkomsten in Rome en tijdens zijn bezoeken overal ter wereld, heeft hij heel veel gesprekken over het geestelijk leven gevoerd. Zijn

³ Samenvattend: in de jaren voorafgaand aan het Tweede Vaticaans Concilie was hij voorzitter van de Voorbereidende Commissie voor de Leken en tijdens het Concilie secretaris van de Commissie voor de Clerus en de Leken, verantwoordelijk voor het decreet *Presbyterorum ordinis*, over het leven en de zending van de priesters. Al in 1948 behaalde hij een licentiaat en doctoraat in het canoniek recht aan de Pauselijke Universiteit *Angelicum* in Rome. Zie voor dit thema de werken van zijn hand: *Faithful and Laity in the Church*, (Irish University Press, december 1972); *On priesthood*, (Scepter Press, 1974), evenals verscheidene artikelen in gespecialiseerde naslagwerken. Een goed gedocumenteerde biografie is te vinden in J. Medina, *Álvaro del Portillo, op. cit.*

⁴ Zie zijn boek *Descubrimientos y exploraciones en las costas de California*, 2de uitg., Rialp, Madrid 1982, gebaseerd op zijn proefschrift dat dezelfde titel heeft. In 1943 verdedigde hij zijn proefschrift aan de Universiteit *Complutense* van Madrid.

toehoorders zagen hem als een vader, die vol aandacht was voor hun tijdelijk en eeuwig geluk. Hij werd dan ook 'de Vader' genoemd, zoals in het Opus Dei vanaf het begin gewoon was. Op zijn beurt sprak Mgr. Álvaro hen liefdevol aan als 'zonen' en 'dochters', ongeacht of zij lid van het Opus Dei waren of niet, in het besef dat hij jegens hen een geestelijk vaderschap uitoefende dat hij van de heilige Jozefmaria had geërfd.

De volgende bladzijden bieden een keuze uit deze pastorale arbeid van de eerste prelaat van het Opus Dei. Zij laten Mgr. del Portillo zien als de geestelijke schrijver die hij ook was. Dit is echter bij veel gelovigen buiten het Opus Dei niet bekend. Na de kerkelijke goedkeuring van zijn geschriften, die naar aanleiding van de opening van de "Zaak ter voorbereiding van zijn heiligverklaring" zijn onderzocht en nadat vervolgens zijn heldhaftige deugden officieel waren erkend, leek het moment aangebroken om dit aspect van Mgr. Álvaro bij een breder publiek bekend te maken. Dit is mogelijk gemaakt door de steun van Mgr. Javier Echevarría, de huidige prelaat van het Opus Dei. Ik ben hem hiervoor heel dankbaar.

Schrijvers die het leven van bisschop Álvaro hebben bestudeerd, hebben diens volstrekte trouw aan de geest en de persoon van de stichter van het Opus Dei aangegeven als iets wat kenmerkend was voor zijn levensweg. Daarom citeerde hij hem ook zo vaak. Wat niet wil zeggen dat hij zich beperkte tot het louter aanbieden van het onderricht van de heilige Jozefmaria.⁵ Zonder iets af te

⁵ In het hier volgende komen citaten voor uit boeken en homilieën van de stichter van het Opus Dei (*Christus komt langs, Vrienden van God*) en andere werken zoals *De Weg, De Smidse*, enz., die bij een breed publiek bekend zijn.

doen aan de inspiratie van de stichter, wist Mgr. Del Portillo dit onderricht op een nieuwe manier uiteen te zetten, waarbij hij volledig rekening hield met de veranderingen in de wereld waarin hij leefde.

De stijl van bisschop Álvaro verschilt sterk van die van de heilige Jozefmaria. Terwijl we in de geschriften van de stichter vaak uitdrukkingen tegenkomen die als felle lichtstralen op ons afkomen, vurige woorden waarmee hij probeert de wezenlijke punten van zijn van God ontvangen bezieling door te geven, tonen de teksten van Mgr. Del Portillo hetzelfde licht, maar met een andere intensiteit, die telkens aangepast is aan de desbetreffende behoeften en situaties.

De selectie is ingedeeld in zeven hoofdstukken en een epiloog. Hiermee is geprobeerd een indeling te maken van de theologische en spirituele inhoud van de prediking van Mgr. Del Portillo. De teksten zijn gebaseerd op de leer van de Kerk en van de kerkvaders. Tegelijkertijd zijn zij de levende voortzetting van de geestelijke boodschap die de heilige Jozefmaria Escrivá heeft verkondigd. De gekozen teksten zijn altijd letterlijk overgenomen. Als de auteur spreekt over 'onze Vader' of 'onze stichter' bedoelt hij de heilige Jozefmaria.⁶

De eerste twee hoofdstukken zijn sterk theologisch, terwijl de overige meer op het geestelijk leven zijn gericht

⁶ Don Álvaro heeft de heiligverklaring van de stichter van het Opus Dei, die plaats vond op 6 oktober 2002, niet mogen meemaken. Wel was hij aanwezig bij diens zaligverklaring op 17 mei 1992. Het is daarom niet vreemd dat hij het nooit heeft over 'de heilige Jozefmaria'. We hebben de oorspronkelijke teksten zoals ze op het moment zelf werden uitgesproken of geschreven, intact gelaten. Het is aan de lezer om het woord 'zalige' te interpreteren als 'heilige'.

en voortbouwen op wat in de twee voorgaande hoofdstukken is geschreven. Tot slot laat de korte epiloog de waardering van bisschop Álvaro voor de persoon van de stichter van het Opus Dei zien. Hij schetst hem als een toegankelijk voorbeeld voor hoe we de weg van het christelijk leven kunnen gaan.

Met dit voor ogen is dit boek tot stand gekomen. Ik ben ervan overtuigd dat door het lezen en overwegen van deze geestelijke teksten van Mgr. Del Portillo niet alleen veel mensen een minder bekend aspect van hem zullen leren kennen, maar dat het hen ook zal helpen vastberaden hun eigen weg naar de heiligheid in te slaan. Zo zullen zij als volgelingen van Jezus Christus overal ter aarde zout en licht brengen.

JOSÉ ANTONIO LOARTE

Rome, 15 september 2012,

feest van Onze Lieve Vrouw van Smarten.

Verjaardag van de verkiezing van don Álvaro
als opvolger van de stichter van het Opus Dei.